

M U N I
M E D

Osobnost a profesní role sestry

Etický kodex

Role - očekávání určitých chování

každý je nositelem několika rolí:

- **dané** – závislé od pohlaví (žena, muž)
- **vývojové** – vznikající dítě, rodič, pracující
- **dočasné** – hospitalizovaný pacient

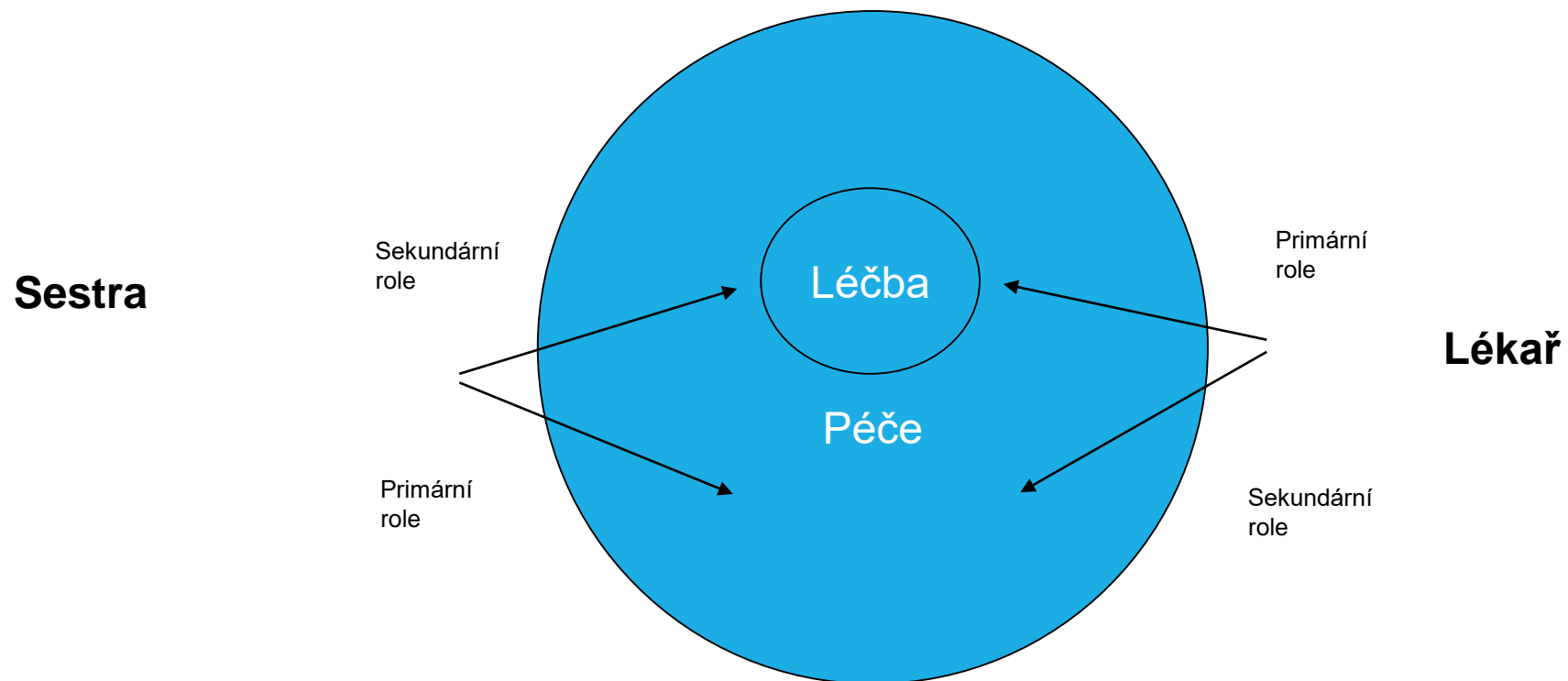
➤ Sociální role:

vždy reciproční – odehrávají se v párech – každý hraje svou roli ve vztahu k jiné osobě → tzn. role sestry se mění dle toho, s kým přichází do kontaktu (lékař, pacient, sestry navzájem)

- Definování specifických rolí každé profese má být zakotveno v legislativě, avšak každý člen profese musí mít jasnou představu o svých povinnostech a kompetencích.

Specifikum ošetřovatelství – komplexnost → překrývání rolí

PRIMÁRNÍ A SEKUNDÁRNÍ ROLE SESTRY A LÉKAŘE

Vývoj role sestry

Role jsou určeny:

- objektivními danostmi společnosti
- historickým podmíněním
- mnoho změn v relativně krátkém období,
- prvotně se formovala na půdě charitativních institucí, středověkých hospitálů (charitativní - dobročinná činnost)
- ve druhé polovině 19. století proniká do nemocnic racionální medicína a postupně se do nich přesouvá těžiště lékařské činnosti a medicínského poznání → základ novodobé profese sestry
- lékař ke své činnosti potřeboval pomocníka schopného odborné komunikace a racionálního jednání při ošetřování nemocných

Vývoj role sestry - faktory a události

- aktivita a činnost F. Nightingale
- vývoj medicíny s úzce přírodovědným pojetím zdraví a nemoci
- 3 funkční okruhy práce v nemocnicích (medicínský - lékař, ošetrovatelský - sestra, administrativní - úředník)
- 2 různé formy subordinace **služební podřízenost** (profesionální a personální) lékaři – medicínsky, sestřerskému managementu
- růst velikostí nemocnic (nové činnosti sestry, přetěžování sester agendou, vzdalování se od nemocného)

Role sestry v minulosti

„Anděl milosrdenství“ – v 19. století

(vznešená, morální a hluboce věřící bytost, obětavá, bojující za práva pacientů, začátky F. Nightingale)

„**Dívka pro všechno = služtička**“ – po 1. světové válce (tichá, oddaná, skromná, deprofesionalizace byla výsledkem zhoršených podmínek ve vzdělávání do praxe bez zkušeností = levní pracovní síla)

„Hrdinka“ – 2. světová válka

(uznávané a obdivované, odborně vzdělané. Ošetrovatelská služba trpěla nedostatkem pracovních sil. Mladé dívky byly lákány a přesvědčovány, aby posílily řady odborně vzdělaných ošetrovatelek. Ty měly v té době jasně definovanou roli a nahlíželo se na ně s uznáním a obdivem jako na profesionály.)

„Matka“ po válce

(relativně vysoký status sester, obětavá, pasivní, expresivní, ochraňující, nedostatek škol pro vzdělávání)

„Sexuální oběť“ mohou za to média

(prezentace sestry romantická, frivolní, sebestředná, promiskuitní)

V současnosti by byla nejideálnější sestra, jenž by byla vnímána jako profesionálka.

Profesionalizace sestry

Tři základní znaky:

- Skupina pracovníků vykonává trvale relativně stálé činnosti v rámci dělby práce (společensky uznávané), k jejichž výkonu dává společnost skupině kompetence
- Činnosti jsou zdrojem prostředků obživy
- Činnosti vyžadují kvalifikační přípravu

Role sestry v současnosti (WHO, 2000)

Sestra

- Úspěšně dokončila předepsané studium ošetrovatelství a získala požadovanou kvalifikaci, aby se stala registrovanou sestrou (právoplatná licence k výkonu ošetrovatelské profese)
- Pomáhá pacientům/ rodinám/ skupinám
- Hodnotí, plánuje, poskytuje a vyhodnocuje profesionální péči
- Pracuje samostatně jako člen zdravotnického týmu
- Podporuje vhodné aktivní zapojení jedinců, ... do všech forem zdravotní péče

Nejčastější role sestry

- **Poskytovatelka ošetrovatelské péče** (spojeno s poskytováním ošetrovatelské péče, různé typy komunitní péče, ve zdravotnických zařízeních ...)
- **Manažerka**
- **Edukátorka**
- **Advokátka** (obhájkyně nemocného, kdy pacienta není schopen projevit své potřeby, přání)
- **Nositelka změn**
- **Koordinátorka** (spolupracuje s jinými členy týmu)
- **Asistentka** (příprava a asistence u vyšetření)
- **Výzkumnice**
- **Mentorka**

Základ povolání sestry

- ošetrovatelsko-pečovateľská (orientace na potřeby pacienta)
 - expresivní (vyjadřující citové zabarvení, empatie)
 - instrumentální (technické)
 - poradenství
 - podpora a výchova ke zdraví
 - organizace
 - administrativa
- a jiné

Profesionální přístup

➤ **zaměřen:**

- na pacienta
- na spolupráci s ostatními spolupracovníky a členy zdravotnického týmu

➤ **základ tvoří:**

- profesionální etika

Charakteristika profesionálního přístupu

s pacientem budou:

- jednat s respektem a úctou
- poskytovat správné informace a respektovat jeho pohled a názor
- motivovat, aby převzal a nesl odpovědnost za základní sebepéči a léčení
- při vstupu do soukromí nebo při tělesném kontaktu respektuje pacientovu důstojnost
- dodržovat mlčenlivost o věcech, o kterých se dozvěděly
- v zájmu zlepšení kvality péče a rozvoje nových poznatků se podílí o své profesionální zkušenosti a znalosti

Předpoklady pro výkon profese

- Senzomotorické
- Estetické
- Intelektové
- Sociální
- Autoregulační (schopnost přizpůsobit se proměnlivým podmínkám, sebeřízení)
- Odborné znalosti
- Zájem o povolání
- Zvládat fyzickou a psychickou zátěž
- Kladné charakterové vlastnosti

Náročnost práce sestry

fyzická

psychická

Proč musí zdravotní sestra

milovat svou práci?

Kdo dokáže vstávat ve čtyři hodiny ráno a **těšit se do práce?**

Kdo se zvládne starat o **patnáct nemocných lidí**, hlídat deset pubertálních studentů, osmdesátkrát za den se podepsat, vyplnit tři anonymní dotazníky, vypsát šest nežádoucích událostí, **čtyřikrát jednomu a tomu samému pacientovi vzít krev**, poslouchat a současně dávat pokyny?

Kdo **zároveň čte, kontroluje** a plní ordinace?

Kdo dokáže **jednou rukou psát** a druhou uklízet?

Kdo dokáže jednou rukou konejšit a **druhou zavádět kanylu?**

Kdo dokáže jednou rukou **podpírat pacienta** a druhou stlát postel?

Kdo je **naděšený**, že stihl poobědvat dva kousky čokolády a kafe?

Kdo dokáže běžet s plným podnosem zkumavek a stříkaček, chválit pacienta, který kráčí po chodbě, vyhýbat se mokřým místům na právě vytřené podlaze a zároveň **kontrolovat stav infuzí na pokojích**, které po cestě mijí?

Kdo stojí dvanáct hodin na nohou a stejně se při cestě domů **usmívá?**

Zdravotní sestra.

Zdravotní sestra musí svou práci milovat, protože jinak by ji ta samá práce zničila.

Image sestry

- **Interní** – představuje individuální pohled sestry na sebe samu na ošetrovatelství jako na profesi
- **Externí** – představa o profesi sester laickou veřejností, masmédiá, politici, lékaři, ...

Současnost – úsilí o image sestry profesionálky = jedinec progresivní, sofistikovaný, asertivní, vzdělávající se, snažící se o dosažení nejvyšší úrovně ošetrovatelské péče

Faktory ovlivňující image sestry

- Komunikace – ne/verbální
- Přístup k pacientovi – respektem, ochota, empatie
- Způsob naslouchání a vnímání – nejen ušima, ale především srdcem
- Reakce – prezentace chování ne/profesionální, arogantní
- Odbornost
- Sebezviditelnění – aktivní publikační a přednášková činnost

Kompetence sester

VYHLÁŠKA č. 391 ze dne 16. listopadu 2017,
kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných
odborných pracovníků, ve znění vyhlášky č. 2/2016 Sb.

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-391>

M U N I
M E D

Osobnost sestry

Osobnost

Obecné vlastnosti:

- Autenticita – otevřenost, souhlas projevů a prožívání člověka
- Akceptace – bezpodmínečné přijetí, úcta, důvěra a sympatie vůči pacientovi
- Empatie – vcítění se a porozumění druhému člověku

Nezbytné:

- Osobnostní zralost
- Vnitřní stabilita
- Spíše vyšší frustrační tolerance

Osobnost sestry

Předpoklady pro výkon povolání:

- **Intelektové** – myšlenkové procesy a operace umožňují osvojení široké soustavy pojmů, schopnost řešit proměnlivé situace, schopnost vybrat optimální řešení z komplexu možných
- **Senzomotorické** – šikovnost, zručnost, pohybová obratnost, neporušené smyslové vnímání
- **Sociální** – pozitivní vztah k lidem, schopnost navázat kontakt, vést dialog, empatie, ovládání ne/verbálních projevů
- **Autoregulační** – přizpůsobivost, sebezapření, zvýšená odolnost vůči fyzickému a psychickému stresu
- **Komunikační** – aktivní naslouchání, stimulace a vedení hovoru, zrcadlení (reflexe) sumarizace, mlčení
- **Estetické** – smysl pro úpravu vlastního zevnějšku, zdravotnického prostředí

Osobnosti neodpovídající předpokladům

- **Osoby náladové** – sklon k náladám značně odlišným od běžného průměru [hyperthymní, hypothymní, labilní]
- **Osoby psychastenické** – zaujati svým vnitřním světem, cílem jejich snažení je zbavit se nepříjemných pocitů, jsou nerozhodní, bázlíví, málo průbojní, komplikují snadné problémy. Svízelná situace je vyčerpává, reagují na to izolací/rezignací
- **Osoby podezřívavé** – představy o jiných mimo skutečnost, vztahovační, vždy ve střehu, chování jiných si vysvětlují vůči sobě nepřátelsky. Někteří reagují pasivně, někteří aktivně bojují za svá práva. Ve svízelných situacích hledají viníka. Vhodná opatrnost při K. s nimi, rozmlouvání nepřináší užitek.
- **Osoby hysterické** – zneklidňující pocit neuspokojení, které je pudí k saturaci a tím k hysterickému chování
- Příčiny různé: nespokojenost s osudem, okolím, možnostmi, partnerem, sebou samým, chování ovlivněno emocemi (nevypočitatelné reakce, rozmarné, nepochopitelné, předstírají hluboký zájem...)
- **Vhodné reagovat vlídně a důsledně, nepouštět se s nimi do hádek, ignorovat manipulace typu obdiv, soucit**

Vztah sestra - pacient

- sestra je ochránkyní zájmů pacienta
- sestra má častější a užší kontakt s pacientem než lékař
- pomáhá při saturaci potřeb pacienta, doplňuje společenské vztahy
- komunikace a identifikace potřeb
- poskytování ošetrovatelské péče
- sestra je prostředník mezi pacientem a lékařem

Nedostatky v jednání sestry

- Chladné nepřístupné chování
- Nevzbuzení důvěry a jistoty
- Nedostatek empatie
- Nerespektování individuality jedince
- Pacienta považuje za objekt k provedení výkonu
- Nepříjemné projevy pacienta interpretuje jako útok proti sobě
- Nedokáže pacienta vyslechnout
- Neposkytuje informace
- Pacientovi dává najevo, že ji obtěžuje
- Je verbálně i fyzicky agresivní

M U N I
M E D

Etický kodex zdravotnického pracovníka nelékařských oborů

https://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik_3646_1778_11.html

Etický kodex

- veřejná deklarace přesvědčení a hodnot určité profese a jejich vykonavatelů
- zavazuje profesionály dané profese k určitému chování
- pro sestry, porodní asistentky, další VŠ nelékaře
- kodexy uveřejňují cíle, hodnoty a měřítko těch, kdož se hlásí k dané profesi
- jsou veřejným prohlášením toho, co se mezi vykonavateli profese chápe jako etické chování

Etický kodex

- se uplatňuje jako specifický **sjednocující prvek uvnitř** dané profesní **skupiny**, ale také z **vnějšího pohledu** na profesi, již reprezentuje
- potřeba vyjádřit etický kodex se stala v uplynulých letech ještě naléhavější vlivem rychlého tempa společenských a technologických změn, kde se zvýšil počet situací vyžadujících zodpovědné etické posouzení

Nejdůležitější etické kodexy uplatňující se v péči o pacienta

- Etické normy v ošetrovatelském povolání
- ICN – etický kodex zdravotních sester
- Etický kodex **zdravotnického pracovníka nelékařských oborů**
- Charta pracovníků ve zdravotnictví základní etická kritéria pro léčbu člověka, jeho příchod na svět i umírání (rozdělení textu: „plodit“, „žít“ a „umírat“)
- Charta práv hospitalizovaných dětí
- Práva umírajících a onkocharta
- Právo ženy a dítěte
- Etický kodex práva pacientů
- Hippokratova přísaha
- Etický kodex České lékařské komory
- Stavovský řád – etický kodex České stomatologické komory
- Etický kodex lékárníka

Etický kodex

- Mezinárodní etický kodex pro sestry byl poprvé přijat Mezinárodní radou sester (ICN) v roce 1953.
- Od té doby byl několikrát revidován a znovu schvalován, tato zatím poslední revize byla provedena v roce 2000.

Etický kodex zdravotnického pracovníka nelékařských oborů

Věstník ministerstva zdravotnictví ČR, vydáno červenec 2004, částka 7

- Zdravotnický pracovník a spoluobčané
- Zdravotnický pracovník a praxe
- Zdravotnický pracovník a společnost
- Zdravotnický pracovník a spolupracovníci
- Zdravotnický pracovník a profese

Etické zásady zdravotnického pracovníka nelékařských oborů

- Zdravotnický pracovník nelékařských oborů (dále jen „zdravotnický pracovník“) při své práci zachovává úctu k životu, respektuje lidská práva a důstojnost každého jednotlivce bez ohledu na věk, pohlaví, rasu, národnost, víru, politické přesvědčení a sociální postavení.
- Zdravotnický pracovník dbá na dodržování Úmluvy o lidských právech a biomedicíně, na dodržování práv pacientů, tak jak jsou vyjádřena v Chartě práv pacientů a v Chartě práv hospitalizovaných dětí.

Etické zásady zdravotnického pracovníka nelékařských oborů

- Zdravotnický pracovník je povinen přistupovat ke své práci s veškerou odbornou schopností, kterou má, s vědomím profesionální odpovědnosti za podporu zdraví, prevenci nemoci, za obnovu zdraví a zmírňování utrpení, za přispění ke klidnému umírání a důstojné smrti.
- Zdravotnický pracovník poskytuje zdravotní péči jednotlivcům, rodinám, skupinám a spolupracuje s odborníky jiných oborů. Při poskytování zdravotní péče vždy nadřazuje zájmy těch, kterým poskytuje péči, nad zájmy své.

Etické zásady zdravotnického pracovníka nelékařských oborů

- Zdravotnický pracovník je povinen chránit informace o těch, kterým poskytuje své služby, bez ohledu na způsob, jakým jsou tyto informace získávány, shromažďovány a uchovávány. Povinnou zdravotnickou dokumentaci vede pečlivě a pravdivě, chrání ji před zneužitím a znehodnocením.
- Zdravotnický pracovník aktivně prohlubuje znalosti o pracovních předpisech pro jeho profesi a dodržuje je.
- Zdravotnický pracovník nesmí podřizovat poskytování zdravotní péče komerčním zájmům subjektů, působících v oblasti zdravotnictví.

Zdravotnický pracovník a spoluobčané

- Zdravotnický pracovník při poskytování zdravotní péče respektuje životní hodnoty občanů, jejich životní zvyky, duchovní potřeby a náboženské přesvědčení a snaží se vytvářet podmínky zohledňující individuální potřeby jednotlivců.
- Zdravotnický pracovník v rozsahu své odbornosti a pravomocí poskytuje občanům informace, které jim pomáhají převzít spoluzodpovědnost za jejich zdravotní stav a případnou léčbu.

Zdravotnický pracovník a spoluobčané

- Zdravotnický pracovník považuje informace o pacientech za důvěrné a je si vědom povinnosti zachovat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděl s souvislostí s výkonem svého povolání.
- Zdravotnický pracovník při poskytování zdravotní péče dbá v maximální možné míře o zajištění intimity.
- Zdravotnický pracovník nesmí zneužít ve vztahu k nemocnému jeho důvěru a závislost jakýmkoliv způsobem.

Zdravotnický pracovník a spoluobčané

- Zdravotnický pracovník se snaží při poskytování zdravotní péče docílit vztahu založeného na důvěře, která ctí práva pacienta, reaguje na aktuální rozpoložení pacienta, současně jsou respektována práva a povinnosti zdravotnického pracovníka jako poskytovatele zdravotní péče.

Zdravotnický pracovník a praxe

- Zdravotnický pracovník poskytuje zdravotní péči v rozsahu své odbornosti a pravomocí, s potřebou mírou autoregulace a empatie.
- Zdravotnický pracovník aktivně usiluje o vlastní odborný, osobní a intelektuální růst po celou dobu svého profesionálního života a své nové znalosti a dovednosti se snaží využít v praxi.
- Zdravotnický pracovník usiluje o co nejvyšší kvalitu a úroveň poskytované zdravotní péče.

Zdravotnický pracovník a praxe

- Zdravotnický pracovník poskytne nezbytně nutnou zdravotní péči i nad rámec svých pravomocí, pokud ji nemůže poskytnout způsobilý zdravotnický pracovník a pokud nebezpečí, které plyne z prodlení, je větší než možné nebezpečí plynoucí z nedostatečných znalostí a dovedností zdravotnického pracovníka.
- Zdravotnický pracovník jedná a vystupuje tak, aby jeho chování přispělo k udržení prestiže a zvyšování společenského uznání zdravotnického povolání.
- Zdravotnický pracovník při přebírání úkolu i při pověřování úkolem zodpovědně zvažuje kvalifikaci svou i ostatních zdravotnických pracovníků.

Zdravotnický pracovník a společnost

- Zdravotnický pracovník působí na zdravotní uvědomění jednotlivců při poskytování zdravotní péče. Podle svých odborných schopností se podílí na podporování a šíření zásad zdravého života, zásad ochrany životního prostředí, objasňování problémů spojených s péčí o poškození zdraví lidí.
- Zdravotnický pracovník spolupracuje při těch aktivitách, které směřují ke zlepšení zdravotního a sociálního prostředí v životě lidí.

Zdravotnický pracovník a spolupracovníci

- Zdravotnický pracovník spolupracuje v rámci mezioborového týmu s ostatními odborníky tak, aby byly splněny všechny cíle plánu komplexní zdravotní péče o pacienta.
- Zdravotnický pracovník respektuje znalosti a zkušenosti svých kolegů i spolupracovníků jiných odborností.
- Zdravotničtí pracovníci se navzájem podporují ve svých odborných rolích a aktivně rozvíjejí úctu k sobě i druhým.
- Zdravotnický pracovník vystupuje, podle aktuální situace, jako ochránce pacienta, zejména pokud je péče o něho ohrožena nevhodným chováním nebo jednáním jiného zdravotníka či osoby.

Zdravotnický pracovník a profese

- Zdravotnický pracovník je odpovědný za kvalitu jim poskytované zdravotní péče a za co nejvyšší odbornou úroveň svého vzdělání.
- Zdravotnický pracovník dbá na udržování a zvyšování prestiže své profese.
- Zdravotnický pracovník se neustále snaží o rozvoj své profese, o rozvoj svého profesního zaměření a zvýšení své odborné úrovně.

SESTERNA

Milí pacienti, pokud si myslíte, že tady si sestry povídají o vás, máte 100% pravdu!

www.osetrovatelstvi.info

Sestra musí mít:

- ✓ paměť jako slon
- ✓ andělskou trpělivost
- ✓ velké srdce
- ✓ oči i vzadu
- ✓ 8 rukou
- ✓ rychlé nohy
- ✓ sílu jako Rambo
- ✓ velkou kapacitu močového měchýře
- ✓ odolný imunitní systém
- ✓ tříbarevnou propisku

www.osetrovatelstvi.info

 [osetrovatelstvi.info](https://www.facebook.com/osetrovatelstvi.info)

M U N I
M E D

Děkuji za pozornost